

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๑

เป็นปีที่ ๓๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

สุกมัสศุ พระพุทธศาสนากาลเป็นอดีตภาค ๒๕๒๑ พรรษา ปัจจุบัน สมัย จันทรคตินิยม เอกสมพัตสร มิคสิรมาส กภาพักษ์ อัญญุมัตถิ สร้อยคติกาล ธันวาคมมาส พาวีสติมสุรทิน สุกรวาร โดยกาลบริเวท

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศร รามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงพระ กรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้นำความกราบบังคมทูลว่า นับแต่เมื่อสมเด็จพระบรมปู่ตุลาธิราช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้

วาคม ๒๕๒๑
พยาบาลของ
มอวัยวะเทียม
ภทและอตราท
คการเกยวกับ
มกันได้ไม่เกิน
ให้เบกได้ครั้ง
นบาทสำหรับ
กาล ในกรณี
ของจำนวนที่
ะครั้งในระยะ
กษาพยาบาล
ส่วนประกอบ
กษเณ หรือ
างห้องทดลอง
กษาพยาบาล
ได้ เมื่อ

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๕ เป็นต้นมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือประกาศใช้รัฐธรรมนูญหลายฉบับ และในบางครั้งที่ภาวะการณ์บ้านเมืองผันแปรไป อันเป็นเหตุให้ต้องประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองประเทศเป็นการชั่วคราวเพื่อรอเวลาที่จะร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรขึ้นใช้แทน บรรดารัฐธรรมนูญและรัฐธรรมนูญการปกครองประเทศชั่วคราวที่ได้มีมาทุกฉบับ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในความยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาล ความแตกต่างสำคัญที่มีมาแต่เฉพาะสถานภาพของรัฐสภา และสัมพันธ์ภาพระหว่างอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการณ์ของบ้านเมืองที่ผันแปรในขณะนั้น ๆ เท่านั้น ทั้งนี้ ย่อมแสดงถึงความเลื่อมใสศรัทธาของปวงชนชาวไทยในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สมดังพระราชปณิธานของสมเด็จพระบรมปู่ตลาธิราช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานพระราชอำนาจในการปกครองแผ่นดินให้แก่ปวงชนชาวไทย ความยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ได้มีสืบทอดมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน แม้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๐ ก็ได้ประกาศเจตนารมณ์เช่นนั้นไว้ และได้มอบให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติจัดทำร่างรัฐธรรมนูญขึ้น เพื่อให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรภายในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ เฝ้าพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นปณิธานร่วมกันของปวงชนชาวไทย ความมั่นคงของชาติ การพิทักษ์พระมหากษัตริย์เป็นประมุขและถือระบอบประชาธิปไตยอันมีพระปกครองประเทศ การเชิดชูชนชาวไทย และการร่วมกันสร้างสรรค์ให้เกิดแก่ประชาชนชาวไทย

เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งรอบคอบประกอบกับสถานการณ์ นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลพระปรมาภิไธยให้ประกาศใช้สืบไป

เมื่อได้ทรงพระราชวืจความแล้ว ทรงมีพระราชดำริตามมติของสภานิติบัญญัติแห่ง จึงมีพระบรมราชโองการรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๑

ราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้มีการเปลี่ยนแปลง และในบางครั้งที่ภาวะการณ์ ภาควิชาการรัฐธรรมนูญการปกครอง รัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับใช้ ปกครองประเทศชั่วคราวที่ได้ ในความยึดมั่นในการปกครอง ธิปไตยเป็นประมุข โดยทรงใช้ ธิปไตยทางคณะรัฐมนตรี และ ธิปไตยต่างสำคัญที่มีมากแต่เฉพาะ ระหว่างอำนาจนิติบัญญัติและ ธิปไตยของบ้านเมืองที่ผันแปรใน ธิปไตยตามเลื่อมใสศรัทธาของปวงชน ธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น ธิปไตยพระบรมปิตุลาธิราช พระบาท ธิปไตยปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระ ธิปไตยแผ่นดินให้แก่ปวงชนชาวไทย ธิปไตยโดย อันมีพระมหากษัตริย์ ธิปไตยปัจจุบัน แม้รัฐธรรมนูญการ ๒๐ ก็ได้ประกาศเจตนารมณ์ ธิปไตยแห่งชาติจัดทำรัฐธรรมนูญ ธิปไตยฉบับพุทธศักราช ๒๕๒๑

สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อร่างเสร็จ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนี้เป็นสามวาระ โดยยึดถือแนวทางอันเป็น ธิปไตยประชาชนร่วมกันของปวงชนชาวไทยในการธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชและ ธิปไตยความมั่นคงของชาติ การพิทักษ์รักษาศาสนาให้สถิตสถาพร การเทอดทูน ธิปไตยพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและเป็นมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทย การยึด ธิปไตยถือระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็นวิถีทางในการ ธิปไตยปกครองประเทศ การเชิดชูและคุ้มครองรักษาสีไทยและเสรีภาพของ ธิปไตยชนชาวไทย และการร่วมกันสร้างความเป็นธรรม ความเจริญและความ ธิปไตยผาสุกให้เกิดแก่ประชาชนชาวไทยโดยทั่วหน้ากัน

เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญอย่าง ธิปไตยรอบคอบประกอบกับสถานการณ์ของประเทศแล้ว ได้ลงมติเห็นชอบให้ ธิปไตยนำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรง ธิปไตยลงพระปรมาภิไธยให้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ธิปไตยสืบไป

เมื่อได้ทรงพระราชวิจารณ์ร่างรัฐธรรมนูญโดยถ้อยคำที่กระบวน ธิปไตยความแล้ว ทรงมีพระราชดำริเห็นสมควรพระราชทานพระบรมราชานุมัติ ธิปไตยตามมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมให้ตรา ธิปไตยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ไว้ ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญการ ธิปไตยปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๐ ซึ่งได้ตราไว้ ณ วันที่ ๕ ธิปไตยพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๐ นับตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป

ขอปวงชนชาวไทยจงร่วมจิตร่วมใจสมัคสรโมสรเป็นเอกฉันท์ในอันที่จะพิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ เพื่อดำรงคงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยและอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยในรัฐสภาอาณาจักร และนำมาซึ่งความผาสุกสิริสวัสดิ์พัฒนาชัยมงคลอนุเคราะห์แก่เกียรติยศสถาพร แก่อาณาประชาราษฎร์ของพระองค์ สมดังพระบรมราชประสงค์จงทุกประการ

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้

มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๔ ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิดหรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญเสมอกัน

มาตรา ๕ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับไม่ได้

หม

พระม

มาตรา ๖ องค์พระมหากษัตริย์ผู้ใดจะละเมิดมิได้

ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้อง

มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์

อัครศาสนูปถัมภก

มาตรา ๘ พระมหากษัตริย์

มาตรา ๙ พระมหากษัตริย์

ฐานันดรศักดิ์ และพระราชทานแก่

มาตรา ๑๐ พระมหากษัตริย์

เป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่ง

ประกอบเป็นคณะองคมนตรี

คณะองคมนตรีมีหน้าที่

พระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงกระทำโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๑ การเลือกและ

พ้นจากตำแหน่งก็ดี ให้เป็นไปตาม

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้

แต่งตั้งประธานองคมนตรีหรือให้ปร

รสิทธิบัตรเป็นเอกฉันท์ใน
ไทยนี้ เพื่อดำรงไว้
ประชาชนชาวไทยในรัฐสภา
คณขัยมงคลอนเนกศุภผล
องค์ สมดังพระบรมราช
อันหนึ่งอันเดียว จะแบ่ง
ระบอบประชาธิปไตยมี
ชาวไทย พระมหา
คณะรัฐมนตรีและศาล
กำเนิดหรือศาสนาใด
เพื่อความขัดหรือแย้งต่อ

หมวด ๒
พระมหากษัตริย์

มาตรา ๖ องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพ
สักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้

ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้

มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็น
อัครศาสนูปถัมภก

มาตรา ๘ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย

มาตรา ๙ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะสถาปนา
ฐานันดรศักดิ์ และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

มาตรา ๑๐ พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ
เป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่ง และองคมนตรีอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คน
ประกอบเป็นคณะองคมนตรี

คณะองคมนตรีมีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ใน
พระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา และมีหน้าที่อื่น
ตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๑ การเลือกและแต่งตั้งองคมนตรีก็ดี การให้องคมนตรี
พ้นจากตำแหน่งก็ดี ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ
แต่งตั้งประธานองคมนตรีหรือให้ประธานองคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ
แต่งตั้งองคมนตรีหรือให้องคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๒ องคมนตรีต้องไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงาน
รัฐวิสาหกิจ หรือสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง และต้องไม่แสดง
การฝักใฝ่ในพรรคการเมืองใด ๆ

มาตรา ๑๓ ก่อนเข้ารับหน้าที่ องคมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณ
ต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า
ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ
ซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะ
รักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๑๔ องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก หรือ
มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๕ การแต่งตั้งและการให้ข้าราชการในพระองค์และ
สมุหราชองครักษ์พ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามพระราชอัชฌาศัย

มาตรา ๑๖ ในเมื่อพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักรหรือจะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม จะได้ทรง
แต่งตั้งผู้ใดคนหนึ่งด้วยความเห็นชอบของรัฐสภาเป็นผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์ และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่พร

ราชการแทนพระองค์ตามมาตรา
ไม่สามารถทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการ
นิติภาวะหรือเพราะเหตุอื่นใดก็ดี
ที่สมควรดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการ
เห็นชอบ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็น
ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
พระองค์

มาตรา ๑๘ ในระหว่างที่ไม่
บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖ หรือมาตรา
ราชการแทนพระองค์ไปพลางก่อน

ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแ
มาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ไม่ส
องคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแ

ในระหว่างที่ประธานองคมนตรี
ตามวรรคหนึ่งก็ดี ในระหว่างที่ประ
แทนพระองค์ตามวรรคสองก็ดี ประ
เป็นประธานองคมนตรีมิได้ ในกร
องคมนตรีคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่ประธา

มาตรา ๑๘ ก่อนเข้ารับหน้า
ได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๖ ห
ประชุมรัฐสภาด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

าคม ๒๕๒๑

ราชโองการ

สมาชิกสภา

พนักงาน

ต้องไม่แสดง

สต้ยปฏิญาณ

กยปฏิญาณว่า

บตหน้าทด้วย

าชน ทงจะ

ทุกประการ”

กาออก หรือ

พระองค์และ

ยศัย

ในราชอาณา

จะได้ทรง

ราชการแทน

ราชโองการ

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๖ กิด ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่สามารถทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เพราะยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะหรือเพราะเหตุอื่นใดกิด ให้คณะองคมนตรีเสนอชื่อผู้ใดผู้หนึ่งที่สมควรดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานรัฐสภาประกาศในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ แต่งตั้งผู้เป็นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

มาตรา ๑๔ ในระหว่างที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไปพลางก่อน

ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราว

ในระหว่างที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคหนึ่งกิด ในระหว่างที่ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคสองกิด ประธานองคมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นประธานองคมนตรีมิได้ ในกรณีเช่นว่าน ให้คณะองคมนตรีเลือกองคมนตรีคนหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานองคมนตรีชั่วคราว

มาตรา ๑๕ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมรัฐสภาด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะจงรักภักดี ต่อพระมหากษัตริย์ (พระปรมาภิไธย) และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้ และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๒๐ การสืบราชสมบัติให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎมณเฑียรบาล ว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ และประกอบ ด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา หากไม่มีพระราชโอรส รัฐสภาอาจให้ ความเห็นชอบในการให้พระราชธิดาสืบราชสันตติวงศ์ก็ได้

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ให้กระทำได้โดยวิธีการอย่างเดียวกันกับการ แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลง ให้คณะองคมนตรี เสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ตามมาตรา ๒๐ ต่อรัฐสภาเพื่อขอ ความเห็นชอบ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานรัฐสภา อัญเชิญองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศเพื่อให้ประชาชนทราบ

ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไปพลางก่อน แต่ ในกรณีที่ราชบัลลังก์ว่างลงในระหว่างที่ได้แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทน พระองค์ไว้ตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ หรือระหว่างเวลาที่ประธาน องคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง

ก็ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น แทนพระองค์ต่อไป ทั้งนี้จนกว่าจะได้

ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทน พระองค์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไป หน้าที่ได้ ให้ประธานองคมนตรีทำห ่วงคราว

ในกรณีที่ประธานองคมนตรีเป็น วรรคสอง หรือทำหน้าที่ผู้สำเร็จร วรรคสามให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘

หมวด สិทธิและเสรีภาพ

มาตรา ๒๒ บุคคลย่อมมีสิทธิ แห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๓ บุคคลย่อมเสมอ คุ่มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

มาตรา ๒๔ บุคคลย่อมมีสิทธิ การใช้สิทธิทางการเมือง ให้

มาตรา ๒๕ บุคคลย่อมมีเสรี ของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา

พิธีกรรมตามความเชื่อถือของตนเมื่อไม่เป็นปฏิบัติต่อหน้าที่ของพลเมือง และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวในวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนาหรือลัทธินิยมในทางศาสนาหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือ แตกต่างจากบุคคลอื่น

มาตรา ๒๖ บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๒๗ ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในร่างกาย

การจับกุม คุมขัง หรือตรวจค้นตัวบุคคล ไม่ว่าในกรณีใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้ยากไร้ ไม่มีทุนทรัพย์พอที่จะจัดหาทนายความสำหรับตนเองได้ บุคคลดังกล่าวย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๐ บุคคลใดต้องหากปรากฏตามคำพิพากษาของศาลว่าบุคคลนั้นมีได้เป็นผู้กระทำความผิดและได้รับบรรดาสีทธิที่เสียไปเพราะเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๑ การเกณฑ์แรงงานอาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บัญญัติสาธารณะอันมีมาเป็นการผูกขาดสิทธิแห่งกฎหมายซึ่งบัญญัติไว้ในภาวะการรบหรือการสงคราม การณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัย

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีเส

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในของผู้ครอบครองคดี การตรวจค้นเค โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง

มาตรา ๓๓ สิทธิของบุคคลขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิแห่งกฎหมาย

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครองเป็นไปตามบทบัญญัติ

บุคคลอื่นต่อหน้าที่ของพลเมือง
 ศลธรรมอันดีของประชาชน
 บุคคลย่อมได้รับความ
 รอนสิทธิหรือเสียประโยชน์
 ภายของศาสนาหรือลัทธินิยม
 ใดก็ตาม แตกต่างจากบุคคลอื่น
 ใดก็ตาม เว้นแต่จะได้กระทำ
 หน้าที่ตามหน้าที่อันเป็นความผิดและ
 จะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้
 มิได้
 ยืนยันไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือ
 ปรากฏว่าบุคคลใดได้กระทำความ
 ความผิดมิได้
 ร่างกาย
 บุคคล ไม่ว่าในกรณีใด ๆ จะ
 บัญญัติแห่งกฎหมาย
 ใดเลยในคดีอาญาเป็นผู้ยากไร้
 กับตนเองได้ บุคคลดังกล่าว
 หมายบัญญัติ

มาตรา ๓๐ บุคคลใดต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด
 หากปรากฏตามคำพิพากษาของศาลหรือฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ในภายหลัง
 ว่าบุคคลนั้นมิได้เป็นผู้กระทำความผิด ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับค่าทดแทน
 และได้รับบรรดาสีที่เสียไปเพราะผลแห่งคำพิพากษานั้นคืน ทั้งนี้ ตาม
 เงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๑ การเกณฑ์แรงงาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัย
 อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน
 รักษาพิบัติสาธารณชนอันมีมาเป็นการฉุกเฉิน หรือโดยอาศัยอำนาจตามบท
 บัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งบัญญัติให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ใน
 ภาวะการรบหรือการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่ประกาศสถานการณ์
 ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครอง
 เคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอม
 ของผู้ครอบครองก็ดี การตรวจค้นเคหสถานก็ดี จะกระทำมิได้ เว้นแต่
 โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๓๓ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง
 ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติ
 แห่งกฎหมาย

การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการ
 สืบทอดย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อการผังเมือง หรือเพื่อการพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม หรือเพื่อการปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความสะดวกในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคสามให้คำนึงถึงการได้มา สภาพ และที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ประกอบกับเหตุและวัตถุประสงค์ของการเวนคืนเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม

อสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยการเวนคืนเพื่อการใด ถ้ามิได้ใช้เพื่อ การนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมาย ต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท เว้นแต่จะนำไปใช้เพื่อการอื่นตามวรรคสามและโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคห้า และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดเชยไป ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ รัชชาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจ

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ ตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่น รัฐจะกระทำมิได้

มาตรา ๓๕ บุคคลย่อมมีหน้าที่ของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญ ศักยภาพบังคับและกฎหมายว่าด้วย

มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะคุ้มครองความสะอาดของประชาชน ความสงบเรียบร้อยในระหว่างเว สงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ หรือ

๒ ธันวาคม ๒๕๒๑

เว้นแต่โดยอาศัย
เป็นสาธารณูปโภค
การได้มาซึ่งทรัพยากร
นาการเกษตรหรือการ
ประโยชน์สาธารณะ
รแก่เจ้าของตลอดจน
นี้ ทั้งนี้ ตามที่ระบุ

ถึงการได้มา สภาพ
วัตถุประสงค์ของการ

กรใด ถ้ามิได้ใช้เพื่อ
กันให้เจ้าของเดิมหรือ
และโดยอาศัยอำนาจ

อทายาทตามวรรคห้า
ไปตามบทบัญญัติแห่ง

การเขียน การพิมพ์

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อ
คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น หรือเพื่อ
รักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกัน
หรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ทั้งนี้
ตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ

การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์ของเอกชน
รัฐจะกระทำมิได้

มาตรา ๓๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการศึกษาอบรม เมื่อไม่ขัดต่อ
หน้าที่ของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญ และไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการ
ศึกษาภาคบังคับและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษา

มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและ
ปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อ
คุ้มครองความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษา
ความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการ
สงคราม หรือในระหว่างเวลาที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศ
ใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม
สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ หรือหมู่คณะอื่น

การรวมกัน การจัดตั้ง การดำเนินกิจการและการเลิกของสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ หรือหมู่คณะอื่น ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย

มาตรา ๓๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นพรรคการเมือง เพื่อดำเนินกิจการในทางการเมือง ตามวิถีทางการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

การรวมกัน การจัดตั้ง การดำเนินกิจการและการเลิกพรรคการเมือง ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องแสดงที่มาของรายได้และการใช้จ่ายโดยเปิดเผย

มาตรา ๓๙ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอันใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสาร ทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือ ศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและเสรีภาพ ในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ หรือความสงบ เรียบร้อยของประชาชน หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือการผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้นายาว

การเนรเทศบุคคลผู้สัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้าม มิให้บุคคลผู้สัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

มาตรา ๔๑ สิทธิของบุคคล

มาตรา ๔๒ บุคคลย่อมมีสิทธิ เองใจและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๓ สิทธิของบุคคล บุคคลให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำ คุ้มครอง

มาตรา ๔๔ บุคคลซึ่งเบี่ยง ส่วนท้องถิ่น และพนักงานองค์การ รัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับประชาชนฯ หรือกฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอา เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง

มาตรา ๔๕ บุคคลจะใช้สิทธิ ปฏิบัติต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

หม หน้าที่ขอ

มาตรา ๔๖ บุคคลมีหน้าที่ กษัตริย์และการปกครองระบอบประ

มาตรา ๔๗ บุคคลมีหน้าที่

มาตรา ๔๘ บุคคลมีหน้าที่

มาตรา ๔๙ บุคคลมีหน้าที่

มาตรา ๕๐ บุคคลมีหน้าที่

มาตรา ๔๑ สิทธิของบุคคลในครอบครัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๔๒ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ ภายใน
เงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๓ สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการซึ่งเป็นนิติ
บุคคลให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำของเจ้าพนักงาน ย่อมได้รับความ
คุ้มครอง

มาตรา ๔๔ บุคคลซึ่งเป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ พนักงาน
ส่วนท้องถิ่น และพนักงานองค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตาม
รัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับประชาชนพลเมือง เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย
หรือกฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพหรือวินัย

มาตรา ๔๕ บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้เป็น
ปฏิบัติต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ มิได้

หมวด ๔

หน้าที่ของชนชาวไทย

มาตรา ๔๖ บุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหา
กษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๔๗ บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ

มาตรา ๔๘ บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๙ บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

มาตรา ๕๐ บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒ ธันวาคม ๒๕๒๑

การเลิกของสมาคม
ไปไปตามบทบัญญัติ

เป็นพรรคการเมือง
การปกครองระบอบ

และการเลิกพรรคการเมือง
พรรคการเมือง

การใช้จ่ายโดยเปิดเผย
สื่อสารถึงกันโดยทางที่

ที่บุคคลมีติดต่อกัน
ข้อความในสื่อสาร

แต่โดยอาศัยอำนาจ
มสงบเรียบร้อยหรือ

คงของรัฐ
คืนทางและเสรีภาพ

แต่โดยอาศัยอำนาจ
ของรัฐ หรือความสงบ

ชน หรือการผังเมือง

อาณาจักร หรือห้าม
จะกระทำมิได้

มาตรา ๕๑ บุคคลมีหน้าที่ช่วยเหลือราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๒ บุคคลมีหน้าที่รับการศึกษาอบรม ภายในเงื่อนไข และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด ๕

แนวนโยบายแห่งรัฐ

มาตรา ๕๓ บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบาย และไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการฟ้องร้องรัฐ

มาตรา ๕๔ รัฐต้องรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช และบูรณภาพแห่งอาณาเขต

มาตรา ๕๕ รัฐพึงส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ และถือหลักเสมอภาคในการปฏิบัติต่อกัน

มาตรา ๕๖ รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อรักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ และผลประโยชน์แห่งชาติ

กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อปราบปรามการกบฏและการจลาจล เพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ และเพื่อการพัฒนาประเทศ

มาตรา ๕๗ รัฐต้องรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อย เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน และในการดำเนินชีวิตโดยปกติสุข

มาตรา ๕๘ รัฐพึงจัดระบบให้มีประสิทธิภาพอย่างจริงจัง และปราบปรามการแสวงหาประโยชน์ใน

มาตรา ๕๙ รัฐพึงจัดระบบความยุติธรรมแก่ประชาชนและให้

มาตรา ๖๐ รัฐพึงส่งเสริมอาชีพตามความเหมาะสมและความ

การจัดระบบการศึกษาระดับ

ศึกษาทั้งปวงย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐพึงช่วยเหลือผู้ยากไร้ให้อบรมและการฝึกอาชีพ

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาไม่เก็บค่าเล่าเรียน

การศึกษาระดับอุดมศึกษา

กิจการของตนเองได้โดยอิสระภายใต้

มาตรา ๖๑ รัฐพึงสนับสนุนและพึงส่งเสริมการใช้วิทยาศาสตร์

มาตรา ๖๒ รัฐพึงสนับสนุนชาติให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ตามทฤษฎีหมายบัญญัติ
ภายในเงื่อนไข

มาตรา ๕๔ รัฐพึงจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น
ให้มีประสิทธิภาพอย่างจริงจัง และพึงดำเนินการทุกทางเพื่อบูรณาการและ
ปราบปรามการแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบโดยเฉียบขาด

มาตรา ๕๕ รัฐพึงจัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้เกิด
ความยุติธรรมแก่ประชาชนและให้เป็นที่น่าพอใจด้วยความรวดเร็ว

มาตรา ๖๐ รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษาอบรมและการฝึก
อาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการของประเทศ

การจัดระบบการศึกษาอบรมเป็นหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะ สถาน
ศึกษาทั้งปวงย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ

รัฐพึงช่วยเหลือผู้ยากไร้ให้ได้รับทุนและปัจจัยต่าง ๆ ในการศึกษา
อบรมและการฝึกอาชีพ

การศึกษาอบรมภาคบังคับในสถานศึกษาของรัฐ จะต้องจัดให้โดย
ไม่เก็บค่าเล่าเรียน

การศึกษาอบรมขั้นอุดมศึกษา รัฐพึงจัดให้สถานศึกษาดำเนิน
กิจการของตนเองได้โดยอิสระภายในขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๖๑ รัฐพึงสนับสนุนการวิจัยในศิลปะและวิทยาการต่าง ๆ
และพึงส่งเสริมการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศ

มาตรา ๖๒ รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนของ
ชาติให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อ
ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อความมั่นคงของรัฐ

เป็นแนวทางสำหรับ
ก่อให้เกิดสิทธิในการ

หากษัตริย์ เอกราช

นานาประเทศ และ

อรัญญาเอกราช ความ

เพื่อปกป้องสถาบัน

ชาติ เพื่อการรักษา

สงบเรียบร้อย เพื่อให้

พิทักษ์ และในการ

มาตรา ๖๓ รัฐพึงส่งเสริมประชาชนให้เข้าใจและเลื่อมใสศรัทธา ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมตลอดทั้งการปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐพึงส่งเสริมท้องถิ่นให้มีสิทธิปกครองตนเองได้ตามที่กฎหมาย บัญญัติ

มาตรา ๖๔ รัฐพึงส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ

มาตรา ๖๕ รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อม และพึงจัดสิ่งเป็นพิษที่ทำลายสุขภาพและอนามัยของประชาชน

มาตรา ๖๖ รัฐพึงดำเนินการเพื่อยกฐานะของบุคคลในทาง เศรษฐกิจและทางสังคมให้สูงขึ้นถึงระดับที่จะดำรงชีพได้โดยปกติสุข

มาตรา ๖๗ รัฐพึงดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิ ในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น

รัฐพึงคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในด้านการผลิต และการจำหน่ายผลผลิต โดยวิธีการประกันราคาหรือพยุงราคาตลอดจน การจัดระบบและควบคุมการผลิตและการจำหน่ายให้เหมาะสมกับความ ต้องการของตลาดหรือโดยวิธีอื่น และพึงส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวกัน เป็นสหกรณ์หรือวิธีอื่น

มาตรา ๖๘ รัฐพึงสนับสนุนให้เอกชนได้มีการริเริ่มในทาง เศรษฐกิจ

รัฐพึงประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็นสาธารณูปโภคในทางที่จะ ให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนเป็นส่วนรวม การประกอบกิจการอันมี

ลักษณะเป็นสาธารณูปโภคโดยเอก ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

รัฐพึงวางมาตรการมิให้มีกา เอกชนที่มีได้อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติตอนนั้นจะเป็นโดยทางตรงหรือทาง

มาตรา ๖๙ รัฐพึงวางนโยบาย ของชาติ ภาวะทางเศรษฐกิจและส เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ของรัฐ

มาตรา ๗๐ รัฐพึงสงเคราะห์ เพื่อประเทศชาติ หรือในการช มนุษยธรรมหรือเนื่องจากภัยธรรมชาติ

มาตรา ๗๑ รัฐพึงส่งเสริม ของรัฐและเอกชน เพื่อสวัสดิภาพ

มาตรา ๗๒ รัฐพึงส่งเสริม แก่อุตสาหกรรม และพึงคุ้มครองแรงง ค่าแรงตอบแทนให้เป็นที่ไปโดยเป็น

มาตรา ๗๓ รัฐพึงส่งเสริม พยาบาลแก่ผู้ยากไร้โดยไม่คิดมูลค่า การป้องกันและปราบปราม ให้แก่ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่า

พฤษภาคม ๒๕๒๑

เฉลิมไศสรัทธา
ริย์เป็นประมุข

ตามบทกฎหมาย

มของชาติ

ภาพแวดล้อม
ชาชน

บุคคลในทาง
ยปกติสุข

สิทธิ์หรือสิทธิ
ดินหรือวธรอน

ในด้านการผลิต

ราคาตลอดจน

จะสมกับความ
กรกรรมตัวกัน

ริเริ่มในทาง

ภคในทางที่จะ
อบกิจการอันมี

ลักษณะเป็นสาธารณูปโภคโดยเอกชนจะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

รัฐพึงวางมาตรการมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจโดยเอกชนที่มีโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ทั้งนี้ไม่ว่าการผูกขาดตัดตอนนั้นจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม

มาตรา ๖๕ รัฐพึงวางนโยบายประชากรให้เหมาะสมกับทรัพยากรของชาติ ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม และความเจริญในทางวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อความมั่นคงของรัฐ

มาตรา ๖๖ รัฐพึงสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประเทศชาติ หรือในการช่วยเหลือราชการหรือปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรมหรือเนื่องจากภัยธรรมชาติ

มาตรา ๖๗ รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการสังคมสงเคราะห์ของรัฐและเอกชน เพื่อสวัสดิภาพและความผาสุกของประชาชน

มาตรา ๖๘ รัฐพึงส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำตามควร แก้อัตภาพ และพึงคุ้มครองแรงงานและจัดระบบแรงงานสัมพันธ์รวมทั้งค่าแรงตอบแทนให้เป็นไปโดยเป็นธรรม

มาตรา ๖๙ รัฐพึงส่งเสริมการสาธารณสุข และพึงให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้ยากไร้โดยไม่คิดมูลค่า

การป้องกันและปราบปรามโรคติดต่ออันตราย รัฐจะต้องกระทำให้แก่ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่า

หมวด ๖

รัฐสภา

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗๔ รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๗๕ ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองประธานรัฐสภา

ประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการของรัฐสภาในกรณีประชุมร่วมกันให้เป็นไปตามระเบียบ และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ประธานรัฐสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานรัฐสภาทำหน้าที่แทน

มาตรา ๗๖ ร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

มาตรา ๗๗ ร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

มาตรา ๗๘ ร่างพระราชบัญญัติและพระราชทานคืนมายังรัฐสภาพระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้องรับรัฐสภาลงมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายมิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัตินั้นไปประกาศกฎหมายได้เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์

มาตรา ๗๙ ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นตาม

มาตรา ๘๐ บุคคลจะเป็นราษฎรในขณะที่เดียวกันมิได้

มาตรา ๘๑ สมาชิกวุฒิสภามีไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกของรัฐสภาที่ตนคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุด (๗) (๘) หรือ (๑๐) หรือมาตรา (๑๐) หรือ (๑๑) แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๘ ร่างพระราชบัญญัติใดพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้องปรึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้นใหม่ ถ้ารัฐสภาลงมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนมาภายในสามสิบวัน ให้นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

มาตรา ๑๙ ประธานและรองประธานวุฒิสภา ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะได้รับเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๒๐ บุคคลจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะเดียวกันมิได้

มาตรา ๒๑ สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๘๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๑๐) หรือมาตรา ๑๐๓ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) หรือ (๑๑) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง

สภาผู้แทนราษฎร
ไปตามบทบัญญัติ

ประธานสภา

ของรัฐสภาในกรณี
ที่อนตามบทบัญญัติ

ปฏิบัติหน้าที่ได้

กฎหมายได้แก่แต่

ขอของรัฐสภา
พระมหากษัตริย์ทรง
กษาแล้ว ให้ใช้

ส่งคำร้องนั้นไปยังคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้วให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องดังกล่าวในวาระหนึ่ง

มาตรา ๘๒ ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดกระทำการอันเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกเพื่อให้วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยให้สมาชิกผู้นั้นพ้นจากสมาชิกภาพได้

มติของวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรให้สมาชิกพ้นจากสมาชิกภาพตามวาระหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา

มาตรา ๘๓ การออกจากตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลงคดี คำวินิจฉัยของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงคดี ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิก รวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง หรือก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี

ส่ว
วุฒ

มาตรา ๘๔ วุฒิสภาประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความต่าง ๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่โดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสามพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองในสมาชิกวุฒิสภาให้มีจำนวนทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๘๕ สมาชิกภาพละหดับนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์สองปีให้สมาชิกออกจากตำแหน่งสมาชิกทั้งหมดโดยวิธีจับสลาก กษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ให้สมาชิกวุฒิสภาออกเมื่อครบสองปีแรก ออกจำนวนดังกล่าวโดยวิธีจับสลากพิเศษ และให้ถือว่าการสิ้นสุดแยกออกตามวาระด้วย

พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งวาระเป็นสมาชิกออกก็ได้

ส่วนที่ ๒

วุฒิสภา

มาตรา ๘๔ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าบริบูรณ์ และไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใด

สมาชิกวุฒิสภาให้มีจำนวนไม่เกินสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๘๕ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดเวลาคราวละหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบสองปีให้สมาชิกออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดโดยวิธีจับสลาก และเมื่อครบสิ้นนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ให้สมาชิกวุฒิสภาในจำนวนที่เหลือจากการจับสลากออกเมื่อครบสองปีแรก ออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสองของจำนวนดังกล่าวโดยวิธีจับสลาก หากจำนวนที่คำนวณได้มีเศษให้ปัดเศษทิ้ง และให้ถือว่าการสิ้นสุดแห่งสมาชิกภาพโดยการจับสลากเป็นการออกตามวาระด้วย

พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะแต่งตั้งผู้ออกตามวาระเป็นสมาชิกออกก็ได้

ธันวาคม ๒๕๒๑

สมาชิกภาพของ

ให้คณะตุลาการ
รับคำร้องดังกล่าว

สมาชิกสภาผู้แทน
ศักดิ์ของการเป็น
สภาหรือสมาชิก
ในสี่ของจำนวน
แทนแห่งสภาที่ตน
ให้สมาชิกผู้นั้น

จากสมาชิกภาพ
ของจำนวนสมาชิก

สภาหรือสมาชิก
คำวินิจฉัยของ
คนหนึ่งสิ้นสุดลง
ะทำให้ในหน้าที่
ประโยชน์ตอบแทน
ประธานแห่งสภา
การรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๔๖ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๖ นอกจาก (๑) มาใช้บังคับแก่สมาชิกวุฒิสภาด้วยโดยอนุโลม

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับในกรณีสมาชิกวุฒิสภารับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในรัฐวิสาหกิจ

มาตรา ๔๗ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) เสียสัญชาติไทย
- (๕) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง
- (๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๔๖
- (๗) มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ (๑) (๒)

หรือ (๓)

(๘) วุฒิสภามีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๔๒ ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติ

(๙) ขาดประชุมตลอดสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา

(๑๐) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๔๘ เมื่อตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงเพราะเหตุอื่นใด นอกจากถึงคราวออกตามวาระ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงแต่งตั้งบุคคลผู้

ลักษณะตามที่บัญญัติไว้ในมาตราซึ่งเข้ามาแทนนั้น ย่อมอยู่ในตำแหน่งแทน

สภา

มาตรา ๔๘ สภาผู้แทนเลือกตั้งมีจำนวนตามเกณฑ์ที่บัญญัติ

มาตรา ๕๐ จำนวนสมาชิกวุฒิสภาให้มีจำนวนตามเกณฑ์จำนวนที่ระบุในรัฐธรรมนูญที่ประกาศในปีห้ามนั้นคนต่อสมาชิกสภาผู้แทนหนึ่งแสนห้าหมื่นคนใหม่การเลือกตั้งนั้นได้หนึ่งคน ถ้าจังหวัดใดมีเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรราษฎรทุกหนึ่งแสนห้าหมื่นคนห้าพันหรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่ง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง เว้นแต่ที่เป็นสามเขตและจัดให้แต่ละเขตเขตละเท่าๆ กัน หรือใกล้เคียง

ธันวาคม ๒๕๒๑

จาก (๑) มาใช้

มิสสารับหรือดำรง

รแผ่นดินหรือใน

สุดลง เมื่อ

หนึ่ง

๘๖ (๑) (๒)

ตรา ๘๒ ในกรณี

มติ

เวลาไม่น้อยกว่า

วันแต่ในความผิด

เพราะเหตุอื่นใด

แต่งตั้งบุคคลผู้

ลักษณะตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๔ เข้ามาเป็นสมาชิกแทน สมาชิก
ซึ่งเข้ามาแทนนั้น ย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่ง
ตนแทน

ส่วนที่ ๓

สภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๘๕ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎร
เลือกตั้งมีจำนวนตามเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐

มาตรา ๘๐ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดจะพึง
มี ให้คำนวณตามเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานการ
ทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งหนึ่งแสน
ห้าหมื่นคนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึง
หนึ่งแสนห้าหมื่นคนให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัด
นั้นได้หนึ่งคน ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรเกินหนึ่งแสนห้าหมื่นคนก็ให้มีการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนต่อจำนวน
ราษฎรทุกหนึ่งแสนห้าหมื่นคน เศษของหนึ่งแสนห้าหมื่นถ้าถึงเจ็ดหมื่น
ห้าพันหรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่งแสนห้าหมื่น

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือเขตจังหวัดแต่ละ
จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง เว้นแต่กรุงเทพมหานคร ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น
สามเขตและจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เขตละเท่า ๆ กัน หรือใกล้เคียงกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยต้องแบ่ง

พื้นที่เขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกันและต้องจัดอัตราส่วนของจำนวนราษฎรกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในแต่ละเขตให้ใกล้เคียงกัน

มาตรา ๕๑ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งเป็นคณะตามบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

การเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

มาตรา ๕๒ บุคคลดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าวต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าวัยสิบบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคม ของปีซึ่งการเลือกตั้ง และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๕๓ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

- (๑) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๒) หุนหันพลั้ง莽ใจ ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้
- (๓) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช
- (๔) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วย

กฎหมาย

(๕) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา

มาตรา ๕๔ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) สัญชาติไทยโดยการเป็นคนต่างด้าว ต้องมีคุณสมบัติเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) อายุไม่ต่ำกว่าวัยสิบห้า

(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่ตามมาตรา ๕๕ หรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่

(๔) คุณสมบัติอื่น หากมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๕๕ ในการเลือกตั้งมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๒ ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในแต่ละเขตเลือกตั้งที่พรรคเลือกตั้ง พรรคการเมืองต้องส่งครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่งได้คณะเดียวในเขตเลือกตั้งนั้น

เมื่อพรรคการเมืองใดส่งผลการเมืองนั้นหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมัครรับเลือกตั้งมิได้

มาตรา ๕๔ บุคคลผู้คุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๑) สัญชาติไทยโดยการเกิด แต่บุคคลผู้สัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าว ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย

(๒) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๕ หรือพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐๔ วรรคสอง พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่พรรคเดียว

(๔) คุณสมบัติอื่น หากมีกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๕๕ ในการเลือกตั้งทั่วไปพรรคการเมืองที่สมาชิกจะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๕๔ (๓) ได้ ต้องเป็นพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนั้น และในแต่ละเขตเลือกตั้งที่พรรคการเมืองดังกล่าวส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะให้ครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในเขตเลือกตั้ง และจะส่งได้คณะเดียวในเขตเลือกตั้งหนึ่งเขต

เมื่อพรรคการเมืองใดส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งแล้ว พรรคการเมืองนั้นหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้น จะถอนการสมัครรับเลือกตั้งมิได้

กรม ๒๕๒๑
ของจำนวน
แต่ละเขตให้
ให้ออกเสียง
ส่งเข้าสมัคร
กับ
ชาติไทยซึ่ง
ยว่าด้วยการ
ม ของบทม
ง เป็นบุคคล
หนังสือได้
งที่ชอบด้วย
ภาษา

เมื่อพรรคการเมืองใดได้ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งครบจำนวนตามพรรคหนึ่งแล้ว แม้ภายหลังจะปรากฏว่าจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นได้ลดลงไปจนไม่ครบจำนวนไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ ก็ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งครบจำนวนตามพรรคหนึ่งแล้ว

มาตรา ๕๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ

- (๑) ตีดยาเสพติดให้โทษ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี
- (๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๕๓ (๑) (๒) (๓) หรือ (๕)

(๔) ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขอบด้วยกฎหมายให้จำคุก และถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งนั้น

(๕) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขอบด้วยกฎหมายให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๖) เป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ นอกจากข้าราชการการเมือง

- (๑) เป็นพนักงานของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

มาตรา ๕๗ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหาร

ท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ข้าราชการการเมืองอื่น

(๒) ไม่รับสัมปทานจากรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นคู่สัญญาของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจอันมีหลักโดยตรงหรือทางอ้อม

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจตามปกติ

ความใน (๒) มิให้ใช้บังคับสำหรับสัมปทาน หรือเป็นคู่สัญญาอยู่

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้รับเบียดบัง บำเหน็จ บำนาญ หรือในลักษณะเดียวกัน และมิให้ใช้รับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการ กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในฐา กฎหมาย หรือกรรมการที่ได้รับกรณที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการก

มาตรา ๕๘ ภายใต้บังคับและวิธีการเลือกตั้งให้ขึ้นไปตามผู้แทนราษฎร

ท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ นอกจากตำแหน่งรัฐมนตรีหรือ
ข้าราชการการเมืองอื่น

(๒) ไม่รับสัมปทานจากรัฐหรือหน่วยราชการหรือหน่วยงานของ
รัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐหรือหน่วยราชการหรือหน่วย
งานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่า
โดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใดๆ จากหน่วยราชการหรือหน่วย
งานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ
หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติกับบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจ
การงานตามปกติ

ความใน (๒) มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้
รับสัมปทาน หรือเป็นคู่สัญญาต่อก่อนได้รับเลือกตั้ง

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ หรือเงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใด
ในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
รับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา หรือสภาผู้แทนราษฎร หรือ
กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่ง
กฎหมาย หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดินใน
กรณีที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง

มาตรา ๕๘ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ หลักเกณฑ์
และวิธีการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร

กม ๒๕๒๑

ครบจำนวน
เลือกตั้งของ
ใด ๆ ก็ให้
จำนวนตาม

ห้ามมิให้

กตั้งตาม

ก และ

ให้จำคุก
เว้นแต่

หนึ่งหรือ

หน่วย
บริหาร

มาตรา ๕๕ อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา ๑๐๐ เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่อยู่ของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

มาตรา ๑๐๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่

การยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในเก้าสิบวัน และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

การยุบสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน

มาตรา ๑๐๒ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา ๑๐๓ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๕๕
- (๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๕

(๓) (๖) หรือ (๗)

(๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๕๕

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยการประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก

ผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ภายนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก

(๘) สภาผู้แทนราษฎรมีมติในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพ

(๙) ขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่สมัครรับเลือกตั้งและไม่มีโอกาสเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าครบกำหนดหกสิบวันนับ

พฤษภาคม ๒๕๒๑

นครราชสีมา

พล พระมหา
ชิกสภาผู้แทน
ท้องถิ่นภายใน
ละวันเลือกตั้ง

งานที่จะยุบ
ใหม่
ผู้แทนซึ่งต้อง
เลือกตั้งทั่วไป
ยกเว้นที่ราช

ในเหตุการณ์

กฎเริ่มแต่

สิ้นสุดลง

หรือการยุบ

- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๕๔ (๑) (๒) หรือ (๔)
- (๕) มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ (๑) (๒) (๓) (๖) หรือ (๗)
- (๖) กระทำการอื่นต้องห้ามตามมาตรา ๕๗
- (๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ
- (๘) สภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ ตามมาตรา ๘๒ ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติ
- (๙) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่สวมภ์คำสั่งยุบเลิกพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นซึ่งมีสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง

(๑๐) ขาดประชุมตลอดสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า
เก้าสิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๑๑) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความ
ผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๐๔ เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงเพราะ
เหตุอื่นใดนอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือเมื่อ
มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แทนภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวัน เว้นแต่อายุของสภาผู้แทนราษฎรจะ
เหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ในการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต้องเป็นสมาชิก
พรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสังกัดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่แล้ว
จากการเลือกตั้งทั่วไป และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๕ มาใช้บังคับโดย
อนุโลม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนนั้นอยู่ในตำแหน่งได้เพียง
เท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๐๕ ภายหลังที่คณะรัฐมนตรีเข้าบริหารราชการแผ่นดิน
แล้ว พระมหากษัตริย์จะได้ทรงแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เป็น
หัวหน้าพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในสังกัดมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และมีจำนวนมากที่สุดในบรรดาพรรค
การเมืองซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี
แต่ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร
เป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ให้ประธานสภาผู้แทน
ราษฎรแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านใน
สภาผู้แทนราษฎร
สมบัติดังกล่าวในวรรคหนึ่ง
บังคับโดยอนุโลม ในกรณีเช่น
นี้ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

บทที่

มาตรา ๑๐๖ สมาชิก
เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย

มาตรา ๑๐๗ ก่อนเข้า
ผู้แทนราษฎรต้องปฏิญาณตนใน
ถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ)
ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อป
จะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่ง
ประการ”

มาตรา ๑๐๘ วุฒิสภา
สภาคนหนึ่งและรองประธานคน
แต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภานั้น

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรย่อมพ้นจากตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติดังกล่าวในวรรคหนึ่ง และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีเช่นนี้ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง

ส่วนที่ ๔

บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง

มาตรา ๑๐๖ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย

มาตรา ๑๐๗ ก่อนเข้ารับหน้าที่ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๑๐๘ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรแต่ละสภา มีประธานสภาคนหนึ่งและรองประธานคนหนึ่งหรือสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ตามมติของสภา

มาตรา ๑๐๕ ประธานและรองประธานวุฒิสภาดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันเลือกประธานและรองประธานวุฒิสภาใหม่ ซึ่งจะต้องกระทำทุกสองปี

ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งจนสิ้นอายุของสภา หรือมีการยุบสภา

ประธานและรองประธานวุฒิสภา และประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรย่อมพ้นจากตำแหน่งก่อนถึงวาระตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี เมื่อ

- (๑) ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก
- (๒) ลาออกจากตำแหน่ง
- (๓) ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่น
- (๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก

มาตรา ๑๐๐ ประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการของสภานั้น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบ รองประธานมีอำนาจหน้าที่ทำกิจการแทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๑๐๑ เมื่อประธานและรองประธานวุฒิสภาหรือประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกแห่งสภานั้น ๆ เลือกตั้งกันขึ้นเองเป็นประธานในคราวประชุมนั้น

มาตรา ๑๐๒ การประชุมวุฒิสภาที่ดี การประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่ดี ต้องมีสมาชิกลงมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๑๑๓ การลงมติเป็นประมาท เว้นแต่ที่มบัญญัติ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียคะแนนเสียงเท่ากับ ให้ประมาทหนึ่งเป็นเสียงขาด

มาตรา ๑๑๔ ในที่ประชุมที่ดี ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาในทางแถลงข้อเท็จจริงหรือเสียยอมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด สมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้

เอกสิทธิ์นั้นยอมคุ้มครองประชุมตามข้อบังคับของวุฒิสภาและคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธาหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประธา

มาตรา ๑๑๕ ภายในสภผู้แทนราษฎร ให้มีการเรียกปเป็นครั้งแรก

ในปีหนึ่งจะให้สมัยประสมัย แล้วแต่สภาผู้แทนราษฎรจวันประชุมครั้งแรกตามวรสามัญประจำปี ส่วนวันเริ่มสต่อ ๆ ไป ให้สภาผู้แทนราษฎรเ

มกราคม ๒๕๒๑

ทรงตำแหน่งจน
จะต้องกระทำ

แห่งจนสนอายุ

ละรองประธาน
พรรคหนึ่งหรือ

จน

แทนราษฎร มี
ระเบียบ รอง
ไม่อยู่หรือไม่

กาหรือประธาน
สมาชิกแห่งสภา

ชุมสภาผู้แทน
จำนวนสมาชิก

มาตรา ๑๑๓ การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเอาเสียงข้างมาก
เป็นประมาณ เว้นแต่ที่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามี
คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียง
หนึ่งเป็นเสียงขาด

มาตรา ๑๑๔ ในที่ประชุมวุฒิสภาที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ก็ได้ ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาที่ สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใด ๆ
ในทางแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน
ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าว
สมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้

เอกสิทธิ์นี้ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการ
ประชุมตามข้อบังคับของวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี
และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง
หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมด้วย

มาตรา ๑๑๕ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร ให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุม
เป็นครั้งแรก

ในปีหนึ่งจะให้สมัยประชุมสามัญของรัฐสภาสมัยหนึ่งหรือสอง
สมัย แล้วแต่สภาผู้แทนราษฎรจะกำหนด

วันประชุมครั้งแรกตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นวันเริ่มสมัยประชุม
สามัญประจำปี ส่วนวันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีของรัฐสภาสมัย
ต่อ ๆ ไป ให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนด

มาตรา ๑๑๖ สมัยประชุมสามัญของรัฐสภาสมัยหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดเวลาเก้าสิบวัน แต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าฯ ให้ขยายเวลาออกไปก็ได้

การเปิดสมัยประชุมสามัญก่อนครบกำหนดเวลาเก้าสิบวันจะกระทำได้แต่โดยความเห็นชอบของรัฐสภา

มาตรา ๑๑๗ พระมหากษัตริย์ทรงเรียกประชุมรัฐสภา ทรงเปิดและปิดประชุม

พระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำรัฐพิธีเปิดประชุมสมัยประชุมสามัญประจำปีสมัยแรกด้วยพระองค์เอง หรือจะโปรดเกล้าฯ ให้รัชทายาทซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วหรือผู้ใดผู้หนึ่ง เป็นผู้แทนพระองค์มาทำรัฐพิธีก็ได้

มาตรา ๑๑๘ เมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญได้

มาตรา ๑๑๙ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งสองสภารวมกัน หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้นำความกราบบังคมทูล เพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญได้

คำร้องขอดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้ยื่นต่อประธานรัฐสภา

ให้ประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลและลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๒๐ ภายใ้
การขยายเวลาประชุม และการ
กฤษฎีกา

มาตรา ๑๒๑ ในระหว
หรือหมายเรียกตัวสมาชิกวุ
ทำการสอบสวนในฐานะที่สมา
ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากสภา
กระทำคามผิด

ในกรณีที่มีการจับสมา
ในขณะที่กระทำคามผิด ใ้
สมาชิกโดยด่วน และประธาน
ผู้ถูกจับได้

มาตรา ๑๒๒ ในกรณี
ผู้แทนราษฎรในคดีอาญาไม่ว่าจ
พิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัย
สภาที่พ้นนเป็นสมาชิก แต่การ
ที่สมาชิกผู้นั้นจะมาเข้าประชุมล

การพิจารณาที่ศาลได้กระ
ของสภาใดสภาหนึ่งย่อมเป็นอัน

มาตรา ๑๒๓ ถ้าสมา
ถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือ

พฤษภาคม ๒๕๒๑

หนึ่ง ๆ ให้มี
ให้ขยายเวลา

วันจะกระทำ

สภา ทรงเปิด

พิธีเปิดประชุม
โปรดเกล้า ฯ
แทนพระองค์

พระมหา
บุญได้

แทนราษฎร
ไม่น้อยกว่า
หรือเจ้าชอรอง
ประกาศเรียก

สภา

มารับสนอง

มาตรา ๑๒๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑๕ การเรียกประชุม
การขยายเวลาประชุม และการปิดประชุมรัฐสภา ให้กระทำโดยพระราช
กฤษฎีกา

มาตรา ๑๒๑ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับหรือคุมขัง
หรือหมายเรียกตัวสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไป
ทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิคนั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่
ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกหรือในกรณีที่จับในขณะ
กระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็น
สมาชิกโดยด่วน และประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อย
ผู้ถูกจับได้

มาตรา ๑๒๒ ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรในคดีอาญาไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะ
พิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก
สภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก แต่การพิจารณาคดีต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการ
ที่สมาชิกผู้นั้นจะมาเข้าประชุมสภา

การพิจารณาที่ศาลได้กระทำไปก่อนมีคำอ้างว่าจำเลยเป็นสมาชิก
ของสภาใดสภาหนึ่งย่อมเป็นอันใช้ได้

มาตรา ๑๒๓ ถ้าสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึง

สมัยประชุมพนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องส่งปล่อยทันที ถ้าหากสภาพผู้ต้องหาเป็นสมาชิกได้ร้องขอ

คำสั่งปล่อยตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลบังคับตั้งแต่วันส่งปล่อยจนถึงวันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม

มาตรา ๑๒๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖๑ ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสนออายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ จะมีการประชุมวุฒิสภาไม่ได้

มาตรา ๑๒๕ ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

การเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะกระทำได้เมื่อพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสังกัดมีมติให้เสนอได้ และต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้น ไม่น้อยกว่ายี่สิบคนรับรอง

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่ด้วยข้อความต่อไปนี้ทั้งหมดหรือแต่ข้อใดข้อหนึ่ง

- (๑) การตั้งขึ้นหรือยกเลิกหรือลดหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร
- (๒) การจัดสรร รั้ง รักษาหรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน
- (๓) การกู้เงิน หรือการค้ำประกันหรือการใช้เงินกู้
- (๔) เงินตรา

ในกรณีที่เป็นที่สงสัย บัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่จะตี เป็นอำนาจของประธานสภาผู้

มาตรา ๑๒๖ ร่างพร

ก่อน

มาตรา ๑๒๗ ภายใต้

ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ แล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรเสนอ ต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็น พิจารณาให้เสร็จภายในสามสัปดาห์ ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็น ในสมัยประชุม และให้เริ่มนับ

ระยะเวลาดังกล่าวใน

ระหว่างการพิจารณาของคณะตุ

ถ้าวุฒิสภาไม่ได้พิจารณา

เวลาที่กล่าวในวรรคหนึ่ง

ร่างพระราชบัญญัตินั้น

ในการที่สภาผู้แทน

การเงินไปยังวุฒิสภา ให้

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอไปนี้

คำแจ้งของประธานสภาผู้แทน

แต่กรณี ต้องส่งปล่อยทันที

บังคับตั้งแต่วันส่งปล่อยจนถึง

๑๑ ในระหว่างที่สภาผู้แทน

การประชุมวุฒิสภามีได้

ขอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

การรับรองของนายกรัฐมนตรี

สภาผู้แทนราษฎร จะ

ราษฎรผู้นั้นสังกัดมมีมติให้

ราษฎรของพรรคการเมืองนั้น

หมายความถึงร่างพระราช

ใดข้อหนึ่ง

เปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือ

รื้ออาคาร

แผ่นดิน หรือการโอน

ทรัพย์สิน

ในกรณีที่เป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราช
บัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่จะต้องมีการรับรองของนายกรัฐมนตรีหรือไม่ ให้
เป็นอำนาจของประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้วินิจฉัย

มาตรา ๑๒๖ ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร
ก่อน

มาตรา ๑๒๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓๓ เมื่อสภาผู้แทนราษฎร
ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอตามมาตรา ๑๒๖ และลงมติเห็นชอบ
แล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา วุฒิสภา
ต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมานั้น ให้เสร็จภายในหกสัปดาห์
แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินต้อง
พิจารณาให้เสร็จภายในสามสัปดาห์ ทั้งนี้ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรจะได้
ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นพิเศษ กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวัน
ในสมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา
ระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ไม่ให้นับรวมระยะเวลาที่อยู่ใน
ระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๓๐

ถ้าวุฒิสภาไม่ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้เสร็จภายในกำหนด
เวลาที่กล่าวในวรรคหนึ่ง ก็ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบใน
ร่างพระราชบัญญัตินั้น

ในการที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการ
การเงินไปยังวุฒิสภา ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปด้วยว่า
ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอไปนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน
คำแจ้งของประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเป็นเด็ดขาด

ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรมิได้แจ้งไปว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมิใช่ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

มาตรา ๑๒๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓๓ เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว

(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ก็ให้ดำเนินการต่อไป ตามมาตรา ๑๑๗

(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ก็ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีเช่นว่านี้ ให้สภาทั้งสองต่างตั้งบุคคลที่เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสถานนั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น แล้วให้คณะกรรมการร่วมกันนั้นรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วนั้น ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๑๗ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

คณะกรรมการร่วมกันอาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติได้ และเมื่อครบองค์ประชุมบุคคลผู้กระทำหน้าที่

การประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน และให้นำข้อบังคับการประชุมมาพิจารณาใช้บังคับโดยอ

มาตรา ๑๒๕ ร่างพระราชบัญญัติ ๑๒๘ นั้น สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาทั้งสองฝ่ายนั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร และนับแต่วันที่สภาใดสภาหนึ่งได้พิจารณาแล้ว (๓) ในกรณีเช่นว่านี้ ให้สภาทั้งสองต่างตั้งบุคคลที่เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสถานนั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น แล้วให้คณะกรรมการร่วมกันนั้นรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้วนั้น ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๑๗ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

ถ้าร่างพระราชบัญญัติใด ๆ ที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาทั้งสองฝ่ายเห็นชอบด้วยแล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาทั้งสองฝ่ายนั้นดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๑๗

๒ ธันวาคม ๒๕๒๑

ไปว่าร่างพระราช
ให้ถือว่าร่างพระราช

วุฒิสภาได้พิจารณา

ให้ดำเนินการต่อไป

ก็ให้ยับยั้งร่างพระ

คืนไปยังสภาผู้แทน

บัญญัติตามที่แก้ไข

สภาทั้งสองต่างตั้ง

จำนวนเท่ากันตามที่

วิธีการร่วมกันเพื่อ

ร่วมกันนั้นรายงาน

ได้พิจารณาแล้วต่อ

พระราชบัญญัติที่คณะ

รต่อไปตามมาตรา

พระราชบัญญัตินั้น

กลใด ๆ หรือเรียก

ขึ้นในการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติได้ และเอกสารที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๔ นั้น ให้
คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่ตามมาตราดังกล่าว

การประชุมคณะกรรมการร่วมกัน ต้องมีกรรมการมาประชุม
ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม
และให้นำข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
กรรมการมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๕ ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามบทบัญญัติ
มาตรา ๑๒๔ นั้น สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลา
หนึ่งร้อยแปดสิบวันได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติ
นั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรสำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๒๔ (๒)
และนับแต่วันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยสำหรับกรณีการยับยั้งตาม
มาตรา ๑๒๔ (๓) ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่าง
เดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาแล้ว ก็ให้ถือว่าร่างพระราช
บัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไป
ตามมาตรา ๗๗

ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยว
ด้วยการเงิน สภาผู้แทนราษฎรอายกร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นพิจารณา
ใหม่ได้ทันที ในกรณีเช่นว่านี้ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือ
ร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่ง
ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาแล้ว ก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้น

เป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตาม มาตรา ๑๓

มาตรา ๑๓๐ ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติใดตาม บทบัญญัติมาตรา ๑๒๘ คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับ หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ยับยั้งไว้ไม่ได้

ในกรณีวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่ เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกั นหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ยับยั้งไว้ ให้ ประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติ ดังกล่าวให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกัน กับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้น ตกไป

มาตรา ๑๓๑ ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอหรือมีการยุบ สภาผู้แทนราษฎร บรรดาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็น ชอบ หรือที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวัน แล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป

มาตรา ๑๓๒ งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินให้ทำเป็นพระราช บัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออก มิทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย ในปี งบประมาณปีก่อนนั้นไปพลาง

มาตรา ๑๓๓ ร่างพระ งบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติโอนงบประมาณ ให้เสร็จภายในเก้าสิบวันนับแ สภาผู้แทนราษฎร

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่ ภายใต้นกำหนดเวลาที่กล่าวในวรร ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญ นั้นต่อวุฒิสภา

ในการพิจารณาร่างพระ ขอบหรือไม่เห็นชอบภายในสิบ ถึงวุฒิสภา ถ้าพ้นกำหนดนั้นใ พระราชบัญญัตินั้น ในกรณีเช่น ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา

ถ้าร่างพระราชบัญญัติดัง บทบัญญัติมาตรา ๑๒๕ วรรคส

ในการพิจารณาร่างพระ งบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติโอนงบประมาณ ญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวน ในทางลดหรือตัดทอนรายจ่าย อย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

ธันวาคม ๒๕๒๑

เป็นการต่อไปตาม

พระราชบัญญัติใดตาม
สภาผู้แทนราษฎร
หรือคล้ายกันกับ

พระราชบัญญัติที่
หลักการอย่างเดียว
อย่างขึงไว้ ให้

พระราชบัญญัติ
การรัฐธรรมนูญ
กันหรือคล้ายกัน
พระราชบัญญัตินั้น

อายุหรือมีการยุบ
มิได้ให้ความเห็น
เมื่อพ้นเก้าสิบวัน

ให้ทำเป็นพระราช
งบประมาณออก
ตามรายจ่าย ในปี

มาตรา ๑๓๓ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
งบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมและร่าง
พระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณา
ให้เสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นตั้งกล่าวมาถึง
สภาผู้แทนราษฎร

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นให้เสร็จ
ภายในกำหนดเวลาที่กล่าวในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรได้ให้
ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้เสนอร่างพระราชบัญญัติ
นั้นต่อวุฒิสภา

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็น
ชอบหรือไม่เห็นชอบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมา
ถึงวุฒิสภา ถ้าพ้นกำหนดนั้นให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่าง
พระราชบัญญัตินั้น ในกรณีเช่นนี้และในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ
ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๓๑

ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นตั้งกล่าววันนั้น วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วย ให้นำ
บทบัญญัติมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
งบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมและร่าง
พระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปร
ญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการใดมิได้ แต่อาจแปรญัตติได้
ในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใด
อย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) เงินสงฆ์เงินกู้
- (๒) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

มาตรา ๑๓๔ การจ่ายเงินแผ่นดิน จะกระทำได้อีกเฉพาะที่ได้ อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการ งบประมาณ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ หรือกฎหมาย ว่าด้วยเงินคงคลัง เว้นแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วนจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีเช่นว่านี้ ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายชุดใช้ในพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป

มาตรา ๑๓๕ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจควบคุมการ บริหารราชการแผ่นดินโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๓๖ ในที่ประชุมวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร สมาชิก ทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ แต่ รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควร เปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

มาตรา ๑๓๗ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งใน ห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าขอเสนอ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล หรือทั้งคณะ

เมื่อการเปิดอภิปรายทั่วไป ระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณี อภิปรายสิ้นสุด มติไม่ไว้วางใจ จำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้

แทนราษฎรในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจ จำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้ แทนราษฎรเข้าขอเสนอญัตติขอเปิดอภิปราย ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อ หรือทั้งคณะอีกตลอดสมัยประชุม

มาตรา ๑๓๘ การประชุม และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม สมาชิกของแต่ละสภาหรือสมาชิ กไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนส าสหสภาทั้งสองสภาแล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๓๙ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการ ผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก กระทำกิจการหรือพิจารณาส ามอบหมายแล้วรายงานต่อสภา

เมื่อการเปิดอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง โดยมีใช้ด้วยมติให้ผ่าน
ระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือ
ไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นนี้มีให้กระทำในวันเดียวกับที่การ
อภิปรายสิ้นสุด มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่
เข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้นเป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอ
ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล
หรือทั้งคณะอีกตลอดสมัยประชุมนั้น

มาตรา ๑๓๘ การประชุมวุฒิสภา การประชุมสภาผู้แทนราษฎร
และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ย่อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่
กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมแต่ละสภา แต่ถ้าหากคณะรัฐมนตรีหรือ
สมาชิกของแต่ละสภาหรือสมาชิกของทั้งสองสภาร่วมกัน มีจำนวน
ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา หรือของ
ทั้งสองสภารวมกัน แล้วแต่กรณี ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

มาตรา ๑๓๙ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจเลือกสมาชิก
ของแต่ละสภาดังเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคล
ผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกดังเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อ
กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ ตามที่สภา
มอบหมายแล้วรายงานต่อสภา คณะกรรมการที่กล่าวนี้อาจเรียกเอกสาร

ธันวาคม ๒๕๒๑

ทำได้อีกเฉพาะที่ได้
หมายว่าด้วยวิธีการ
กฏ หรือกฎหมาย
ไปก่อนก็ได้ แต่
ในกรณีเช่นว่า
ประมาณรายจ่าย
หรือพระราชบัญญัติ

อำนาจควบคุมการ

ราษฎร สมาชิก
ในหน้าที่ได้ แต่
เรื่องนี้ยังไม่ควร
กฤษฎีของแผ่นดิน
ไม่น้อยกว่าหนึ่งใน
สิทธิเข้าชื่อเสนอ
รัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

จากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้

เอกสารที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๔ นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำการนั้นตามมาตรา ๕๕

การตั้งกรรมการสามัญต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่อยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๔๒ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคสาม

มาตรา ๑๔๐ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๑๔๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๕๑ ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา ให้เป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะตีความและให้ถือว่าคำตีความของรัฐสภาเป็นเด็ดขาด

มาตรา ๑๔๒ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภาและกรรมการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ

การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายร้อยและกิจการอื่นเพื่อดำเนิน

การประจ

มาตรา ๑๔๓ ในกรณี

(๑) การให้ความเห็นจ ตามมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๘

(๒) การปฏิญาณตนข ตามมาตรา ๑๕

(๓) การแก้ไขเพิ่มเติม สันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๕

(๔) การให้ความเห็นจ

(๕) การปรึกษาร่างพร

(๖) การให้ความเห็นจ

(๗) การเปิดประชุมรัฐ

(๘) การตีความรัฐธรรมนูญ

(๙) การแถลงนโยบาย

(๑๐) การเปิดอภิปรายท

(๑๑) การให้ความเห็นจ

(๑๒) การให้ความเห็นจ

การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยและกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

ส่วนที่ ๕

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา

มาตรา ๑๔๓ ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน

(๑) การให้ความเห็นชอบในการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗

(๒) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภา ตามมาตรา ๑๕

(๓) การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ตามมาตรา ๒๐

(๔) การให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติตามมาตรา ๒๑

(๕) การปรึกษาร่างพระราชบัญญัติใหม่ตามมาตรา ๑๘

(๖) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมตามมาตรา ๑๑๖

(๗) การเปิดประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๑๗

(๘) การตีความรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๔๑

(๙) การแถลงนโยบายตามมาตรา ๑๕๑

(๑๐) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๓

(๑๑) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา ๑๖๑

(๑๒) การให้ความเห็นชอบแก่อนั่งสัถยญาตามมาตรา ๑๖๒

๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๑

หรือจริง หรือแสดง
ทดสอบสวนหรือศึกษา

ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้

หรือใกล้เคียงกับอัตรา
ละพรรคการเมืองหรือ

สภาผู้แทนราษฎรตาม
ผู้กำหนดอัตราส่วน

ต้องมีกรรมการมา
ทั้งหมด จึงจะเป็น

ถ้ามีปัญหาที่จะต้อง
ให้เป็นอำนาจของ
กาเป็นเด็ดขาด

รมอำนาจตราข้อบังคับ
องประธานสภา รอง
การเสนอและพิจารณา
การอภิปราย การลงมติ

(๑๓) การแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๘๔

(๑๔) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๘๔

มาตรา ๑๔๔ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภาโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐ มาตรา ๗๘ มาตรา ๑๖๑ วรรคสอง และมาตรา ๑๘๔ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้นำบทที่ใช้แก่สภาทั้งสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เฉพาะการตั้งคณะกรรมการ กรรมการที่ตงจากผู้ที่เป็นสมาชิกของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา

หมวด ๗

คณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๔๖ พระมหากษัตริย์ทรงตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งและรัฐมนตรีอีกไม่เกินสี่สิบสี่คน ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการตั้งนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๑๔๗ ก่อนเข้ารับหน้าที่ รัฐมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วย

ความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๔๘ รัฐมนตรี

มาตรา ๑๔๙ รัฐมนตรีที่ห้ามไว้มิให้สมาชิกสภาผู้แทนมาตรา ๕๗ มิได้ เว้นแต่ตำแหน่งและจะเป็นผู้จัดการ กรรมการห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์

มาตรา ๑๕๐ รัฐมนตรีหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประสาสิทธิออกเสียงลงคะแนน

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในม

มาตรา ๑๕๑ คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มี

มาตรา ๑๕๒ ในการตั้งรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้รับผิดชอบร่วมกันต่อสภาผู้แทน

มาตรา ๑๕๓ ถ้ามีญ

คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะพ

ความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๑๔๘ รัฐมนตรีจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมืองมิได้

มาตรา ๑๔๙ รัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งหรือกระทำการใด ๆ ที่ห้ามไว้มิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงหรือกระทำตามที่บัญญัติในมาตรา ๕๗ มิได้ เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะเป็นผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทนหรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อการค้าไร้มติด้วย

มาตรา ๑๕๐ รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิเข้าประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภาซึ่งตนมิได้เป็นสมาชิก แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

เอกสิทธิบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๔ ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๑ คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่มี การลงมติความไว้วางใจ

มาตรา ๑๕๒ ในการดำเนินนโยบายบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน และต้องรับผิดชอบต่อร่วมกันต่อสภาผู้แทนราษฎรในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๕๓ ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่ คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิกวุฒิสภาและ

๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๑

ตรา ๑๔๔

ตรา ๑๕๔

สภา ให้ใช้ข้อบังคับ

ตรา ๑๕๘ มาตรา ๑๖๑

ของรัฐสภา ให้นำบท

เฉพาะการตั้งคณะกรรมการ

และสภาจะต้องมีจำนวน

ของแต่ละสภา

รัฐมนตรีคนหนึ่งและ

มนตรี มีหน้าที่บริหาร

ระบมราช โองการตั้ง

ต้องถวายสัตย์ปฏิญาณ

ถวายสัตย์ปฏิญาณว่า

และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภา
ขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้
รัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้

มาตรา ๑๕๔ รัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๓๗
- (๒) สภาผู้แทนราษฎรเสนออายุ หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร
- (๓) คณะรัฐมนตรีลาออก
- (๔) ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา

๑๕๕

คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่ง ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงาน
ไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตงคนใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๕๕ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรตามมาตรา ๕๔ (๑) (๒) หรือ (๔) ในกรณีที่รัฐมนตรีมิได้เป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือตามมาตรา ๕๔ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)
ในกรณีที่รัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือมีลักษณะต้องห้าม
ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ (๑) (๒) (๓) (๕) หรือ (๖)

- (๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก
- (๕) สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๓๗

(๖) กระทำการอันต้องห้าม

(๗) มีพระบรมราชโองกา

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๐

บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐ

มาตรา ๑๕๖ พระมหากษ

รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี

มาตรา ๑๕๗ ในกรณีถูก

รักษาความปลอดภัยของประเทศ

ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของป

พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระร

บัญญัติก็ได้

ในการประชุมรัฐสภาคราว

กำหนดขึ้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณา

อนุมัติ หรือสภาผู้แทนราษฎรอนุ

ราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนน

สมาชิกทั้งหมด ให้พระราชกำหนด

กิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ไซ

ถ้าวุฒิสภาและสภาผู้แทน

ถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้

เสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนส

ผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่

๒ ธันวาคม ๒๕๒๑

ไปยังประธานรัฐสภา
ในกรณีเช่นว่านี้

เมื่อ

มาตรา ๑๓๗

สภาผู้แทนราษฎร

ในที่สุดลงตามมาตรา

หนึ่งเพื่อดำเนินงาน

พาดหัว เมื่อ

สมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรผู้ใดเป็น

(๒) (๓) หรือ (๔)

ผู้มีลักษณะต้องห้าม

หรือ (๖)

มาตรา ๑๓๗

(๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๔๕

(๗) มีพระบรมราชโองการตามมาตรา ๑๕๖

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๓ มาใช้
บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๓) (๔) หรือ (๖)

มาตรา ๑๕๖ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการให้
รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี ตามที่นายกรัฐมนตรีถวายคำแนะนำ

มาตรา ๑๕๗ ในกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันจะ
รักษาความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยสาธารณะ หรือ
ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ
พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราช
บัญญัติก็ได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราช
กำหนดขึ้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่
อนุมัติ หรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติ และสภาผู้แทน
ราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน
สมาชิกทั้งหมด ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือน
กิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

ถ้าวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือ
ถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนน
เสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ให้พระราชกำหนดนั้นมี
ผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาพระราชกำหนดของวุฒิสภาและของสภาผู้แทนราษฎร
ในกรณียื่นขึ้นการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องทำในโอกาสแรกที่มีการ
ประชุมสภานั้น ๆ

มาตรา ๑๕๘ ในระหว่างสมัยประชุม ถ้ามีความจำเป็นต้องมี
กฎหมายเกี่ยวกับการภาษีอากรหรือเงินตราซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณา
โดยด่วนและลับเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน พระมหากษัตริย์จะทรง
ตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

พระราชกำหนดที่ได้ตราขึ้นตามวรรคหนึ่ง จะต้องนำเสนอต่อสภา
ผู้แทนราษฎรภายในสามวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจา-
นุเบกษา และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๙ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตรา
พระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

มาตรา ๑๖๐ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการ
ประกาศใช้และเลิกใช้กฎอัยการศึก ตามลักษณะและวิธีการตามกฎหมาย
ว่าด้วยกฎอัยการศึก

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องประกาศใช้กฎอัยการศึกเฉพาะแห่ง
เป็นการรับด่วน เจ้าหน้าที่ยกทัพทหารย่อมกระทำได้ตามกฎหมายว่าด้วย
กฎอัยการศึก

มาตรา ๑๖๑ พระมห
ประกาศสงครามเมื่อได้รับความ
มติให้ความเห็นชอบข
สองในสามของจำนวนสมาชิก
ในระหว่างที่สภาผู้แทน
ถูกยุบ ให้วุฒิสภากำหนดให้รัฐ

มาตรา ๑๖๒ พระมห
ทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญ
หรือกับองค์การระหว่างประเทศ
หนังสือสัญญาใดมีบท
แห่งชาติ หรือจะต้องออกพ
ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐ

มาตรา ๑๖๓ พระมห
พระราชทานอภัยโทษ

มาตรา ๑๖๔ พระมห
ถอดถอนฐานันดรศักดิ์และเรีย

มาตรา ๑๖๕ พระมห
ทหารและฝ่ายพลเรือนตำแหน่ง
ตำแหน่ง

มาตรา ๑๖๖ ภายใต้
การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลอ

วันรวม ๒๕๒๑

รัฐมนตรีประกาศ
แต่วันถัดจากวัน

สภาผู้แทนราษฎร
โอกาสแรกที่มีการ

ความจำเป็นต้องมี
รับการพิจารณา
หากษัตริย์จะทรง

นำเสนอต่อสภา
ในราชกิจจา-
โดยอนุโลม

อำนาจในการตรา

ราชอำนาจในการ
การตามกฎหมาย

การศึกเฉพาะแห่ง
กฎหมายว่าด้วย

มาตรา ๑๖๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการ
ประกาศสงครามเมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มติให้ความเห็นชอบของรัฐสภาต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า
สองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ หรือสภาผู้แทนราษฎร
ถูกยุบ ให้วุฒิสภากำหนดให้รัฐสภาในการให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๖๒ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการ
ทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศ
หรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตอธิปไตย
แห่งชาติ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา
ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มาตรา ๑๖๓ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการ
พระราชทานอภัยโทษ

มาตรา ๑๖๔ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการ
ถอดถอนฐานันดรศักดิ์และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

มาตรา ๑๖๕ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ข้าราชการฝ่าย
ทหารและฝ่ายพลเรือนตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดีและเทียบเท่าพ้นจาก
ตำแหน่ง

มาตรา ๑๖๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖๕ การกำหนดคุณสมบัติ
การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การลงโทษ

และการออกจากราชการของข้าราชการให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๑๖๗ ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ นอกจากข้าราชการการเมือง จะเป็นข้าราชการการเมืองมิได้

มาตรา ๑๖๘ บทกฎหมาย พระราชกฤษฎีกา และพระบรมราชโองการใด ๆ อันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมีรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เว้นแต่บทบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

หมวด ๘

ศาล

มาตรา ๑๖๙ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งจะต้องดำเนินการตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

มาตรา ๑๗๐ บรรดาศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๗๑ การตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่ง หรือคดทมิขอหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะแทนศาลธรรมดาที่มีอยู่ ตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้น จะกระทำมิได้

มาตรา ๑๗๒ การบัญญัติกฎหมายให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลหรือวิธีพิจารณาเพื่อใช้แก้คดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะ จะกระทำมิได้

มาตรา ๑๗๓ ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย

มาตรา ๑๗๔ ผู้พิพากษามิได้

มาตรา ๑๗๕ พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ตุลาการประจำศาลฎีกาและศาลชั้นต้นก่อนเข้ารับหน้าที่ครั้งแรก พระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำที่ควรระบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

มาตรา ๑๗๖ การแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง จะต้องได้รับตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการบังกมทล

การเลื่อนตำแหน่ง การในศาลยุติธรรม จะต้องได้รับตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ

มาตรา ๑๗๗ ศาลทกฎหมายบัญญัติ

การแต่งตั้งและการให้ตุลาการไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๑๗๘ การแต่งตั้งศาลอื่นนอกจากศาลยุติธรรมและอำนาจพิพากษาคดีและวิธีพิจารณาว่าด้วยการจัดตั้งศาลอื่น

๒ ธันวาคม ๒๕๒๑

กามบทบัญญัติแห่ง

เงินเดือนประจำ
องมิได้

และพระบรมราช
ตรลงนามรับสนอง
ในรัฐธรรมนูญ

เป็นอำนาจของศาล
พระมหากษัตริย์
แต่โดยพระราช

พิพากษาคดีใดคดี
ศาลธรรมดาที่มีอยู่
ตามได้

ในการเปลี่ยนแปลง
พิจารณาเพื่อใช้แก่

ระในการพิจารณา

มาตรา ๑๖๔ ผู้พิพากษาและตุลาการจะเป็นข้าราชการการเมือง
มิได้

มาตรา ๑๖๕ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ผู้พิพากษาใน
ศาลยุติธรรมพ้นจากตำแหน่ง

ก่อนเข้ารับหน้าที่ครั้งแรก ผู้พิพากษาต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อ
พระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำที่คณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วย
ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการกำหนด

มาตรา ๑๖๖ การแต่งตั้งและการให้ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม
พ้นจากตำแหน่ง จะต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการ
ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการก่อน แล้วจึงนำความ
กราบบังคมทูล

การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษผู้พิพากษา
ในศาลยุติธรรม จะต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการ
ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

มาตรา ๑๖๗ ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามที่
กฎหมายบัญญัติ

การแต่งตั้งและการให้ตุลาการศาลทหารพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็น
ไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๑๖๘ การแต่งตั้งและการให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการใน
ศาลอื่นนอกจากศาลยุติธรรมและศาลทหารพ้นจากตำแหน่ง ตลอดจน
อำนาจพิพากษาคดีและวิธีพิจารณาของศาลดังกล่าว ให้เป็นไปตาม
กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลนั้น

มาตรา ๑๑๕ ในกรณีที่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรมกับศาลอื่น หรือระหว่างศาลอื่นด้วยกัน ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัย

หมวด ๕

การปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑๕๐ การจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นไปตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๑๕๑ การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

อำนาจหน้าที่ของสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๑๕๒ สมาชิกสภาท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งเป็นหลัก การแต่งตั้งสมาชิกจะกระทำได้เฉพาะในกรณีที่จำเป็นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และต้องมีจำนวนน้อยกว่าสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นอย่างน้อยต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๕๔ (๑) และ (๒) ด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๑๕๓ คณะผู้จากการเลือกตั้งเป็นหลัก

ท้องถิ่นจะกระทำได้เฉพาะในหลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการนั้น

ตุล

มาตรา ๑๕๔ คณะผู้รัฐสภา ประธานศาลฎีกา ซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณ

ประธานรัฐสภาเป็นประ

มาตรา ๑๕๕ ตุลาการวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินพนักงานส่วนท้องถิ่น มิได้

มาตรา ๑๕๖ ตุลาการและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๓ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๑๔๓ คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้มาจากการเลือกตั้งเป็นหลัก การแต่งตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะกระทำได้เฉพาะในกรณีที่จำเป็นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๓ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

หมวด ๑๐

ตุลาการรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๔๔ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานรัฐสภา ประธานศาลฎีกา อธิบดีกรมอัยการ และบุคคลอื่นอีกสี่คนซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ประธานรัฐสภาเป็นประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๔๕ ตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น มิได้

มาตรา ๑๔๖ ตุลาการรัฐธรรมนูญจะได้รับเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๒ ธันวาคม ๒๕๒๑

กำหนดระหว่างศาลให้คณะตุลาการ

ท้องถิ่นต้องเป็นไปตาม

ให้สมาชิกท้องถิ่นและ

ท้องถิ่นหรือผู้บริหาร

การเลือกตั้งเป็นหลัก

ตามบทบัญญัติแห่ง

การเลือกตั้ง

ข้อออกเสียงลงคะแนน

อย่างน้อยต้องมีคุณ

มาตรา ๑๘๑ ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งทั่วไป ให้รัฐสภาแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญจากผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมรัฐสภาครั้งแรก

กำหนดวันดังกล่าวในวรรคหนึ่งให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

ในการแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง รัฐสภาจะแต่งตั้งผู้พ้นจากตำแหน่งให้เป็นตุลาการรัฐธรรมนูญใหม่อีกก็ได้

มาตรา ๑๘๒ ตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) เปิดสมัยประชุมรัฐสภาครั้งแรกหลังจากการเลือกตั้งทั่วไป

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) เป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

(๕) ต้องคำพิพากษาให้อำคุก

มาตรา ๑๘๓ ถ้าตำแหน่งตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งว่างลงเพราะเหตุอื่นใด นอกจากถึงคราวออกตามมาตรา ๑๘๒ (๑) ให้รัฐสภาแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญเข้ามาแทนภายในสามสิบวัน

กำหนดวันดังกล่าวในวรรคหนึ่งให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

มาตรา ๑๘๐ เมื่อร่างพระราชบัญญัติใดได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๑๗

(๑) หากสมาชิกวุฒิสภา รวมกัน หรือสมาชิกของแต่ละสภามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ รัฐสภา ประธานวุฒิสภา หรือแล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาพิพากษา

(๒) หากนายกรัฐมนตรีมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาพิพากษา ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ

ในระหว่างที่คณะตุลาการรัฐมนตรีระงับการดำเนินการเพิกถอนร่างพระราชบัญญัติว่าร่างพระราชบัญญัติ รัฐธรรมนูญ ให้นำร่างพระราชบัญญัติต่อไป

มาตรา ๑๘๑ ในการที่ กัดใด ถ้าศาลเห็นว่าบทบัญญัติ ๕ และยังไม่มีความวินิจฉัยของ

๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๑

ป ให้รัฐสภาแต่งตั้ง
สามสัปดาห์นับแต่วันเปิด

วันในสมัยประชุม
หนึ่ง รัฐสภาจะแต่งตั้ง
อีกก็ได้

รัฐสภาแต่งตั้งพ้นจาก

จากการเลือกตั้งทั่วไป

แทนราษฎร สมาชิกสภา
หนึ่งหรือเงินเดือนประจำ

รรมนูญซึ่งรัฐสภาแต่งตั้ง
มาตรา ๑๔๘ (๑) ให้
ในสามสัปดาห์

งวันในสมัยประชุม

ได้รับความเห็นชอบของ
ชบัญญัตินั้นจนทุนเกล้าฯ
กามาตรา ๗๗

(๑) หากสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสองสภา
รวมกัน หรือสมาชิกของแต่ละสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว
มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธาน
รัฐสภา ประธานวุฒิสภา หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี
แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยัง
คณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย แล้วแจ้งให้นายกรัฐมนตรี
ทราบ

(๒) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมี
ข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังคณะ
ตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย แล้วแจ้งให้ประธานวุฒิสภาและ
ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ

ในระหว่างที่คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ให้นายก
รัฐมนตรีระงับการดำเนินการเพื่อประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติตามวรรค
หนึ่งจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ถ้าคณะกรรมการ
รัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ ให้นายกรัฐมนตรีส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังรัฐสภา
ต่อไป

มาตรา ๑๕๑ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่
คดีใด ถ้าศาลเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา
๕ และยังไม่มีความวินิจฉัยของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ

บทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แล้วส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการ เพื่อดำเนินการรัฐธรรมนุญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยทั่วถึง แต่ไม่กระทบกระเทือนคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว

มาตรา ๑๕๒ คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ถือเป็นเด็ดขาด และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๕๓ วิธีการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

หมวด ๑๑

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๕๔ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ จะกระทำได้ก็แต่โดยหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรีหรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร ญัตติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เมื่อพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นสังกัดมีมติให้เสนอได้

(๒) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และให้รัฐสภาพิจารณาร่วมสามวาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนเรียกชื่อ และต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนส

(๔) การออกเสียงลงคะแนน ให้ถือเอาเสียงข้างมาก

(๕) เมื่อการพิจารณาเมื่อพ้นกำหนดแล้ว ให้รัฐสภา

(๖) การออกเสียงลงคะแนนเรียกชื่อ และต้องมีคะแนนของรัฐธรรมนุญมากกว่ากึ่งหนึ่งของ

(๗) เมื่อการลงมติได้เป็นแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทุกเกล้า ๆ ถวามาตรา ๑๕ มาใช้บังคับโดยอนุ

บท

มาตรา ๑๕๕ นับตั้งแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตามธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญชาติจะเสนอร่างพระราชบัญญัติ ๑๓๖ หรือเข้าชื่อเสนอญัตติขอ

๒ ธันวาคม ๒๕๒๑

ชั่วคราว แล้วส่ง
รัฐธรรมนูญจะได้

คืนคดีที่ปวง แต่

รัฐธรรมนูญให้ถือเป็น

รัฐธรรมนูญให้เป็น

จะกระทำได้อีกแต่

รัฐมนตรีหรือจาก

ของจำนวนสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรจะ

กรณีนี้สังกัดมมตให้

รัฐธรรมนูญแก้ไข

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้
วิธีเรียกชื่อ และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น
ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา

(๔) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรื่องลำดับ
มาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

(๕) เมื่อการพิจารณาในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้วให้รอไว้สิบห้าวัน
เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธี
เรียกชื่อ และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็น
รัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา

(๗) เมื่อการลงมติได้เป็นไปตามที่กล่าวแล้วให้นำร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗ และ
มาตรา ๑๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๕๕ นับตั้งแต่วันที่ใช้รัฐธรรมนูญนี้จนถึงวันเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๒๐๒ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ตามรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๐ ทำหน้าที่
รัฐสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ แต่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่ง
ชาติจะเสนอร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๒๕ ตั้งกระทู้ถามตามมาตรา
๑๓๖ หรือเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๓๗ มิได้

และมีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๖ และมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับแก่การ
ดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งชาติตามมาตรา

มาตรา ๑๕๖ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๒๑ มาตรา
๑๒๒ และมาตรา ๑๒๓ มาใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ตามมาตรา ๑๕๕ ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๗ ให้คณะองคมนตรีที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันใช้
รัฐธรรมนูญ เป็นคณะองคมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๕๘ ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ก่อน
วันใช้รัฐธรรมนูญ หรือคณะรัฐมนตรีหากจะมีขึ้นก่อนการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๒๐๒ เป็นคณะรัฐมนตรีบริหารราชการ
แผ่นดินตามรัฐธรรมนูญ และมีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔๘ มาตรา
๑๔๙ และมาตรา ๑๕๐ มาใช้บังคับแก่การดำรงตำแหน่งของรัฐมนตรี
ตามมาตรา

เมื่อได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๒๐๒
แล้ว ให้คณะรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่ง แต่ต้องอยู่ในตำแหน่ง
เพื่อดำเนินงานไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตงขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๗ และมาตรา ๑๗๔ มาใช้บังคับแก่
ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองอยู่ก่อนวันที่คณะรัฐมนตรี
ที่ตงขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๕๙ ให้สภานโยบายแห่งชาติทำหน้าที่อยู่ก่อนวันใช้
รัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่ให้ความคิดเห็นแก่คณะรัฐมนตรีเพื่อการบริหาร

ราชการแผ่นดินเป็นไปตามแนว
ไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตงขึ้น

มาตรา ๒๐๐ นับแต่
ขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ใน
ประโยชน์ในการป้องกัน ระงั
ทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร
หรือราชการแผ่นดิน หรือการ
สงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
ทำลายทรัพย์สินของประชาชน
ประชาชน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเกิด
ไม่ว่าจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอก
ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี
หรือกระทำการใดๆ ได้ แล
รัฐมนตรีรวมทั้งการปฏิบัติตามค
การปฏิบัติที่ขอด้วยกฎหมายแ
เมื่อนายกรัฐมนตรีได้ส
แล้ว ให้นายกรัฐมนตรีแจ้งให้
เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา
รัฐมนตรีตามมาตรา ๒๐๑ ยังมีผลใ
การยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่ง

มาตรา ๒๐๑ ในวาระเริ่มแรก พระมหากษัตริย์จะได้ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๒๐๒

มาตรา ๒๐๒ ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้เสร็จสิ้นภายในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ แต่ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินการเลือกตั้งภายในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ ได้ก็ให้ขยายกำหนดเวลาการดำเนินการเลือกตั้งออกไปได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีพุทธศักราช ๒๕๒๑

มาตรา ๒๐๓ ในวาระเริ่มแรกเมื่อใช้รัฐธรรมนูญแล้ว นอกจากกรณที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๓ การดำเนินการดังต่อไปนี้ ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาด้วย

(๑) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมและร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย

(๒) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๓๗

(๓) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีแจ้งว่า เป็นร่างพระราชบัญญัติสำคัญอันเกี่ยวกับความมั่นคงของราชอาณาจักรราชบัลลังก์ หรือเศรษฐกิจของประเทศ และประธานรัฐสภาเห็นชอบด้วย

(๔) การพิจารณาพระราชกำหนดตามมาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๑๕๘

ทั้งนี้ โดยให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่จะเข้าชื่อหรือร่วมเข้าชื่อในการขอเปิดอภิปรายทั่วไปตาม

มาตรา ๑๓๗ ไม่ได้ และคำว่ามาตรา ๑๓๓ มาตรา ๑๓๗ วรรคมาตรา ๑๕๘ ให้หมายถึงรัฐสภา

มาตรา ๒๐๔ ในวาระเริ่มแรก

(๑) มิให้นำบทบัญญัติ

วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๔ (๓) มาใช้บังคับแก่การเลือกตั้งแห่งสมาชิกภาพของสมาชิกสภารัฐธรรมนูญ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบ่งเขตให้เป็นไปตามกฎหมายราษฎร และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งรับเลือกตั้งได้เท่าจำนวนสมาชิก

(๒) มิให้นำบทบัญญัติ

๑๓๕ วรรคสาม มาใช้บังคับแก่จากตำแหน่งของผู้นำฝ่ายค้านในสามัญ

(๓) มิให้นำบทบัญญัติห้ามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๗ (๑) บังคับแก่การดำรงตำแหน่งของรัฐสภา

(๔) มิให้นำบทบัญญัติ

(๑) เฉพาะที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองและพรรคการเมือง

ธันวาคม ๒๕๒๑

จะได้ทรงแต่งตั้ง
ออกตั้งสมาชิกสภา

สภาผู้แทนราษฎร
พุทธศักราช ๒๕๒๑
ราช ๒๕๒๑ ได้
แต่ต้องไม่เกิน

แล้ว นอกจาก
ไปนี้ ให้กระทำ

กรายจ่ายประจำปี
ยเพิ่มเติมและร่าง

มนตรีแจ้งว่า เป็น
องราชอาณาจักร
สภาเห็นชอบด้วย
๑๕๗ และมาตรา

สมาชิกสภาผู้แทน
ภิปรายทั่วไปตาม

มาตรา ๑๓๗ ไม่ได้ และคำว่าสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาที่ระบุไว้ใน
มาตรา ๑๓๓ มาตรา ๑๓๗ วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๑๕๗ และ
มาตรา ๑๕๘ ให้หมายถึงรัฐสภา

มาตรา ๒๐๔ ในวาระเริ่มแรกเมื่อใช้รัฐธรรมนูญแล้ว

(๑) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๐ วรรคสอง มาตรา ๕๑
วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๔ (๓) มาตรา ๕๕ และมาตรา ๑๐๓ (๗) และ
(๘) มาใช้บังคับแก่การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่งและการสิ้นสุด
แห่งสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งตาม
รัฐธรรมนูญ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำโดยวิธีรวมเขตหรือ
แบ่งเขตให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัคร
รับเลือกตั้งได้เท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น

(๒) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๕ มาตรา ๑๐๕ และมาตรา
๑๓๕ วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่งและการพ้น
จากตำแหน่งของผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และการตั้งกรรมการ
สามัญ

(๓) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔๘ มาตรา ๑๔๙ เฉพาะการ
ห้ามบทบัญญัติไว้ในมาตรา ๕๗ (๑) และ (๓) และมาตรา ๑๖๗ มาใช้
บังคับแก่การดำรงตำแหน่งของรัฐมนตรีและข้าราชการการเมืองอื่น

(๔) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง และมาตรา ๑๕๔
(๑) เฉพาะที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองมาใช้บังคับในการเสนอร่างพระราช
บัญญัติและการเสนอนิติข้อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(๕) การเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำไดก่ต่อเมื่อมีการรับรองของคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีจำนวนสิบเจ็ดคน โดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งสามคน วุฒิสภาแต่งตั้งหกคน และสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งแปดคน

เอกสิทธิ์บทบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๔ นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่ตาม (๕) ด้วย

มาตรา ๒๐๕ เมื่อครบกำหนดสับนับแต่วันแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๒๐๑ แล้ว ให้บทบัญญัติแห่งมาตรา ๒๐๓ และมาตรา ๒๐๔ เป็นอันยกเลิก เว้นแต่มาตรา ๒๐๔ (๓) ให้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังจากนั้นจะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๒๐๖ บรรดาคำสั่งซึ่งนายกรัฐมนตรีได้สั่งการโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๕ หรือตามความในมาตรา ๒๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๐ ที่ยังใช้บังคับอยู่ในวันใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้คงมีผลใช้บังคับต่อไป การยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งดังกล่าว ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลอากาศเอก หะริน หงสกุล
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ข้อบัญญัติ

เรื่อง การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล

อาศัยอำนาจตามความใน

บริหารราชการกรุงเทพมหานคร
พระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช ๒๕๑๕
ได้รับความเห็นชอบจากสภากรุงเทพมหานคร
เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๒๑

ข้อ ๑ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล พ.ศ. ๒๕๒๑

ข้อ ๒ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล พ.ศ. ๒๕๒๑

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) เทศบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล พุทธศักราช ๒๕๒๑